

Przegląd polskich opracowań naukowych

Maria Kruk, Jan Wawrzyniak (red.), *Transformacja ustrojowa w Polsce 1989–2009*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2011, ss. 194, ISBN 978-83-7383-505-4.

Problematyka transformacji ustrojowej w Polsce, jej przebiegu oraz skutków społecznych jest od wielu lat przedmiotem dyskursu publicznego. Wynika to przede wszystkim z faktu, że polskie przemiany ustrojowe mogą być poddawane analizie z wielu różnych perspektyw, w tym także z perspektywy nauk prawnych.

Recenzowana książka jest zbiorem referatów i materiałów związanych z tematyką, która była poruszana podczas konferencji naukowej zorganizowanej w 2009 r. przez Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk oraz Wydział Prawa i Administracji Uczelni Łazarskiego pod tytułem „XX lat transformacji ustrojowej w Polsce”.

Zebrane w publikacji opracowania pozwalają na prześledzenie polskiej transformacji ustrojowej z punktu widzenia zmian systemu prawa, które nastąpiły w 1989 r., działania najważniejszych instytucji, które tworzyły nowy ład demokratyczny, a także procesu kształtowania się społeczeństwa obywatelskiego.

W ramach pierwszej grupy zagadnień autorzy omawiają nowelizację Konstytucji PRL, które nastąpiły w kwietniu i grudniu 1989 r., oraz wybory parlamentarne z czerwca tegoż roku. W tym zakresie wskazano między innymi, że nowela kwietniowa była „legalnym impulsem” do dalszych zmian ustrojowych, a wybory czerwcowe – bezpośrednią przyczyną zmian, które w konsekwencji rozpoczęły najgłębszą od 1944 r. transformację ustrojową we wszystkich sferach rzeczywistości społecznej (s. 20). Analiza znaczenia noweli grudniowej prowadzi natomiast do wniosku, że ustawa zasadnicza ukształtowana tą nowelizacją wyznaczała kierunki przemian i kreowała sposób myślenia o nowoczesnym, budowanym na prawie państwie (s. 33).

W części drugiej książki uwagę poświęcono zagadnieniom podziału władzy, roli parlamentu w dobie transformacji ustrojowej, kompetencji prezydenta w zakresie ratyfikowania umowy międzynarodowej, a także dynamiki procedur interpelacyjnych w okresie transformacji. Część trzecia dotyczy takich zagadnień, jak relacja państwo – samorząd terytorialny, kształtowanie się pluralistycznego systemu partyjnego, a także rola posła jako przedstawiciela narodu. Czwarta część publikacji

to podsumowanie i zapis dyskusji, która odbyła się w trakcie wspomnianej wyżej konferencji. Również w tym przypadku zwrócono uwagę na szczególne znaczenie nowelizacji Konstytucji PRL z grudnia 1989 r., na mocy której dokonano zmiany ustroju państwa polskiego i której konsekwencjami były kolejne zmiany konstytucyjne (s. 150).

Recenzowana książka jest bez wątpienia bardzo interesującym materiałem dla badaczy prawnych aspektów procesu transformacji ustrojowej w Polsce. Niewątpliwie był to bowiem proces bardzo złożony, który wymagał równoległego legitymizowania zmian legislacyjnych, zwłaszcza tych, które modyfikowały fundamenty ustroju państwa. Właśnie z tego powodu, tj. skomplikowanej charakterystyki polskich przemian, recenzowana publikacja zasługuje na polecenie, gdyż pozwala dostrzec, jak ważnym elementem dyskusji na temat polskiej transformacji ustrojowej są jej aspekty prawne.

Paweł Kokot